

ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ
ΒΟΥΔΙΣΜΟΣ



Βουδισμός

Ο Βουδισμός είναι μια από τις ηγετικές ανά τον κόσμο θρησκείες από την άποψη οπαδών, γεωγραφικής κατανομής και κοινωνικο-πολιτιστικής επιρροής. Αν και είναι κυρίως «ανατολική» θρησκεία ο βουδισμός εξαπλώνεται στη Δύση. Έχει πολλά κοινά με τον Ινδουισμό γιατί και οι δυο χρησιμοποιούν τους όρους «κάρμα» (ηθική που βασίζεται στη σχέση αιτία-αποτέλεσμα), «μάια» (απατηλή φύση του κόσμου) και «σαμσάρα» (κύκλος μετενσάρκωσης). Οι βουδιστές πιστεύουν πως ο τελικός σκοπός της ζωής είναι να επιτευχθεί «φώτιση» όπως εκείνοι την καταλαβαίνουν.

Θεμελιωτής του βουδισμού είναι ο Σινάρτα Γκαουτάμα πρίγκιπας της Ινδίας που έζησε 600 χρόνια πριν από τον Χριστό. Οι γονείς του φρόντισαν να μην έχει επαφή με τον έξω κόσμο προσπαθώντας να τον προστατέψουν από τον πόνο και τα βάσανα και του εξασφάλισαν μια πολυτελή ζωή. Ο πρίγκιπας όμως είχε τρία οράματα με έναν γέρο, έναν άρρωστο άνθρωπο και έναν νεκρό. Ακολούθησε ένα τέταρτο όραμα για έναν ειρηνικό μοναχό που είχε απαρνηθεί τα πλούτη και τις ανέσεις. Έτσι ο Γκαουτάμα αποφάσισε να γίνει ασκητής και να αναζητήσει την φώτιση μέσω διαλογισμού και ταπεινοφροσύνης. Διαλογιζόμενος κάτω από μια συκιά, αντιμετώπισε σειρά από πειρασμούς στους οποίους αντιστάθηκε και έφτασε στην πολυπόθητη φώτιση που οι βουδιστές αποκαλούν Νιρβάνα – εξάλειψη του πόνου και των επιθυμιών.

Από αυτήν την στιγμή ο Σινάρτα ονομάστηκε Βούδας που σημαίνει φωτισμένος και κέρδισε τον σεβασμό άλλων ασκητών που άρχισαν να μαθητεύουν κοντά του.

Τι ανακάλυψε ο Γκαουτάμα; Πως η φώτιση είναι μια «μέση οδός» μεταξύ της υπερβολής και της έλλειψης. Στην βάση της διδασκαλίας του στέκουν «τέσσερις ευγενείς αλήθειες»:

- 1) η ζωή είναι βάσανο,
- 2) τα βάσανα προκαλούνται από την επιθυμία και την εξάρτηση,
- 3) ο άνθρωπος μπορεί να απαλλαγεί από τα βάσανα αν δαμάσει τις επιθυμίες του
- 4) αυτό είναι δυνατόν αν ακολουθηθεί ένας συγκεκριμένος δρόμος – μια μέθοδος οχτώ σταδίων.

Το επονομαζόμενο «Οκταπλό μονοπάτι» συμπεριλαμβάνει κάποιες αντιλήψεις για το 1) ποιά είναι η σωστή οπτική γωνία 2) ποιά είναι η σωστή πρόθεση, 3) ποιά είναι η σωστή ομιλία, 4) ποιά είναι η σωστή δράση, 5) ποιός είναι ο σωστός τρόπος ζωής, 6) ποιά είναι η σωστή προσπάθεια (κατεύθυνση της ενέργειας), 7) ποιός είναι ο σωστός τρόπος να ρυθμίσουμε το νού μας (διαλογισμός) και 8) αυτοσυγκέντρωση.

Η διδασκαλία του Βούδα είναι καταγεγραμμένη στην επονομαζόμενη Τριπιτάκα που σημαίνει «τα τρία καλάθια».

Οι πεπιοιθήσεις για την μετενσάρκωση, το κάρμα και την μάια είναι πανθειστικές. Σε κάποιες του εκφάνσεις ο βουδισμός έχει θεϊκή γενεαλογία, σε άλλες είναι θεϊστικός αλλά ο κλασσικός βουδισμός δεν ασχολείται με την φύση

του ύψιστου όντος γι' αυτό θεωρείται αθεϊστικός. Ο σημερινός βουδισμός είναι πολύ διαφορετικός και έχει ποικίλες εκφάνσεις. Κατά βάση χωρίζεται σε δυο κατηγορίες – την Τεραβάντα (μικρό δοχείο) και την Μαχαϊάνα (μεγάλο δοχείο).

Η Τεραβάντα είναι ασκητική ενώ για να ασχοληθείς με την μαχαϊάνα δεν είναι απαραίτητο να είσαι μοναχός. Υπάρχουν και παρακλάδια όπως το Τεντάι, η Βατζραϊάνα, το Νιτσιρέν, το Σιγκόν, η Καθαρή γη, το Ζεν και το Ριόμπου.

Ο Βούδας ποτέ δεν αντιμετώπισε τον εαυτό του σαν θεό. Δρούσε σαν άνθρωπος του οποίου η αποστολή ήταν να δείξει έναν νέο δρόμο στους ανθρώπους. Μετά το θάνατό του όμως κάποιοι από τους μαθητές του τον θεοποιούν και εδώ βρίσκεται μια από τις σημαντικότερες διαφορές του βουδισμού και του χριστιανισμού γιατί η Βίβλος μας λέει πως ο Θεός ο ίδιος φανέρωσε πως ο Ιησούς είναι ο Υιός Του: *«Και ξάφνου, μια φωνή από τους ουρανόυς, που έλεγε: Αυτός είναι ο Υιός μου ο αγαπητός, στον οποίο ευαρεστήθηκα»* (κατά Ματθαίο 3:17) και πως ο Πατέρας και ο Υιός είναι Ένα (κατά Ιωάννη 10:30).

Κανένας δεν θεωρείται Χριστιανός αν δεν πιστεύει πως ο Ιησούς είναι Θεός.

Ο Ιησούς διδάσκει πως ο ίδιος είναι ο δρόμος και δεν είναι απλά κάποιος που δείχνει το δρόμο (*«Εγώ είμαι ο δρόμος, και η αλήθεια, και η ζωή• κανένας δεν έρχεται στον Πατέρα, παρά μόνον διαμέσου εμού»* - κατά Ιωάννη 14:6).

Τον καιρό που πέθανε ο Γκαουτάμα ο βουδισμός ήταν πλέον θεσμός στην Ινδία και 300 χρόνια αργότερα είχε πλέον εξαπλωθεί στο μεγαλύτερο μέρος της Ασίας. Πάραυτα τα λόγια του Βούδα καταγράφηκαν σχεδόν 400 χρόνια μετά το θάνατό του.

Στον βουδισμό η αμαρτία θεωρείται κυρίως σαν άγνοια και παρ'ότι αντιμετωπίζεται σαν «ηθικό κακό», η αντίληψη για το καλό και το κακό στερείται ηθικής. Το κάρμα είναι μια φυσική ισορροπία που δεν επιβάλλεται από μια προσωπικότητα. Η φύση δεν είναι ηθική και συνεπώς το κάρμα δεν είναι ηθικός κώδικας, οπότε και η αμαρτία δεν είναι ανήθικη γιατί πρόκειται για ένα απρόσωπο λάθος. Οι συνέπειες από μια τέτοια πεποίθηση είναι καταστροφική.

Για τον βουδισμό η αμαρτία είναι μια λάθος πράξη και όχι παράβαση κατά της Θείας υπόστασης όπως την συναντάμε στην επιστολή του απόστολου Παύλου προς τους Ρωμαίους (1-2).

Μια από τις βασικές διδασκαλίες του χριστιανισμού είναι αυτή για την διαφθορά. Η Βίβλος μας λέει πως η αμαρτία είναι πρόβλημα με αιώνιες συνέπειες. Ο βουδισμός δεν έχει ανάγκη από Σωτήρα ο οποίος να σώσει τους ανθρώπους από τις αμαρτίες τους ενώ για τον χριστιανό ο Ιησούς είναι το μόνο μέσον για τη σωτηρία του από αιώνια καταδίκη. Για τον βουδισμό υπάρχει μόνο ηθική ζωή και κλήση ανώτερων όντων, μέσω του διαλογισμού, τα οποία να τον βοηθήσουν να φτάσει στην φώτιση της Νιρβάνα. Συνήθως ο άνθρωπος πρέπει να περάσει από πλήθος μετενσαρκώσεων για να πληρώσει το καρμικό του χρέος.

Ο βουδιστής ζει σε συνεχή αυταπάρνηση και δεν δημιουργεί σχέσεις, από την πραγματικότητά του λείπει η αγάπη. Ο Θεός για τους βουδιστές είναι μια

αυταπάτη, όπως και ο υλικός κόσμος. Ακόμα και το Εγώ είναι αυταπάτη και πρέπει να καταργηθεί. Ο άνθρωπος πρέπει να χάσει τον εαυτό του.

Λέγεται πως όταν ρώτησαν τον Βούδα πως ξεκίνησε ο κόσμος και ποιός ή τι έφτιαξε το Σύμπαν, εκείνος σιώπησε γιατί στον βουδισμό δεν υπάρχει αρχή και τέλος αλλά ένας ατέρμονος κύκλος γέννησης και θανάτου. Κάποιος μπορεί να ρωτήσει ποιό είναι αυτό το Όν που μας δημιούργησε να ερχόμαστε στη ζωή, να βασανιζόμαστε και να πεθαίνουμε και αυτό να συμβαίνει ξανά και ξανά; Μια τέτοια αντίληψη μας κάνει να αναρωτηθούμε για το νόημα της ύπαρξης και μπορεί να μας κάνει αδιάφορους. Οι χριστιανοί αντιθέτως ξέρουν πως ο Θεός έστειλε τον Υιό Του να πεθάνει για μας, μια και μόνο φορά, για να μην βασανιζόμαστε εμείς μια ολόκληρη αιωνιότητα. Ο Θεός έστειλε τον Υιό Του για να ξέρουμε πως δεν είμαστε μόνοι και πως μας αγαπά. Οι χριστιανοί ξέρουν πως η ζωή δεν είναι απλά βάσανο και θάνατος: «... φανερώθηκε όμως τώρα διαμέσου τής επιφάνειας του Σωτήρα μας Ιησού Χριστού, ο οποίος, αφενός μεν κατήργησε τον θάνατο, αφετέρου δε έφερε σε φως τη ζωή και την αφθαρσία διαμέσου τού ευαγγελίου» (2 προς Τιμόθεο 1:10).

Ο βουδισμός διδάσκει πως η Νιρβάνα είναι η ύψιστη μορφή ύπαρξης και αυτή η καθαρή ύπαρξη επιτυγχάνεται με μέσα που διαθέτει ο κάθε άνθρωπος. Η Νιρβάνα δεν μπορεί να εξηγηθεί λογικά, οι άνθρωποι μπορούν μόνο να την συνειδητοποιήσουν. Αντιθέτως ο Ιησούς διδάσκει και μας εξηγεί πως τα φυσικά μας σώματα πεθαίνουν αλλά οι ψυχές μας αναλήπτονται και πηγαίνουν σ' Αυτόν μένοντας για πάντα στον ουρανό μαζί Του (κατά Μάρκο 12:25). Κατά τον βουδισμό οι άνθρωποι δεν έχουν ατομικές ψυχές γιατί η ατομική συνείδηση του Εγώ είναι αυταπάτη. Για τους βουδιστές δεν υπάρχει ελεήμων Πατέρας στον ουρανό που να έχει αποστείλει τον Υιό Του για να πεθάνει για τις ψυχές μας, για την σωτηρία μας, για να μας εξασφαλίσει δρόμο για να φτάσουμε την δόξα Του. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο ο χριστιανισμός απορρίπτει τον βουδισμό.